Aruba, toen en nu...

Juan Enrique Irausquin, staatsman en visionair

Wie is die man wiens standbeeld in Oranjestad staat, op een plein dat zijn naam draagt en naar wie de boulevard langs de stranden en de hotels genoemd is? Dit moet wel een belangrijke Arubaan zijn...

door **Evert Bongers**

Juan Enrique Irausquin werd in 1904 op Aruba geboren. Zijn familie was afkomstig uit Venezuela en de naam Irausquin is van Spaanse origine, om precies te zijn uit het Baskenland. In het begin van de twintigste eeuw, voor de komst van de olie-industrie, heerste er echte armoede op Aruba. Na de lagere school ging 'Juancho', zoals hij alom werd genoemd, naar Curaçao om zijn middelbare school af te maken en zijn studie voort te zetten. Hij bekwaamde zich in handelsvakken, economie, financiën en bankieren. Als tiener al kreeg hij een baan bij de 'Hollandsche Bank', waar hij snel carrière maakte. Om verder hogerop te komen, ging hij over naar het bedrijf van John Gerard Eman, die later - in 1936 - de eerste bank van Aruba oprichtte, de Aruba Bank. Juancho werd manager van die bank en bleef dat tot 1951. Naast deze baan bekleedde hij diverse belangrijke posities, zoals voorzitter van de Kamer van Koophandel, van het Toeristen Bureau en hij was mede-oprichter van de Rotary Club.

In 1947 werd hij voor de AVP lid van de Staten van de kolonie Curaçao; hij werd sinds dat jaar bij alle verkiezingen herkozen. Hij is herhaaldelijk voorzitter geweest van de Staten en nam deel aan alle belangrijke Ronde Tafelconferencies waarin over de autonomie van de Nederlandse Antillen werd gesproken. Dat leidde tot het Statuut van 1954. Sinds 1951 is hij jarenlang lid van de Arubaanse Eilandsraad geweest. In 1949 scheidde hij zich met enkele anderen af van de AVP en richtte Partido Patriotico Arubano PPA) op. Op de achtergrond speelde een fundamenteel verschil van mening met AVP-leider Henny Eman over het standpunt bij de onderhandelingen over de staatkundige structuur. De oprichting van de PPA was een schot in de roos. Terwijl de AVP de partij was van de 'oorspronkelijke' Arubanen, vooral het establishment uit Oranjestad, steunde de PPA op de 'nieuwe' Arubanen, de veelal van de Bovenwindse eilanden afkomstige arbeiders bij de Lago raffinaderij in San Nicolas. Daarmee wist de PPA het politieke landschap van de jaren '50 en '60 te domineren. In 1955 werd zelfs in de Arubaanse Eilandsraad een meerderheid behaald van 15 van de 21 zetels, iets wat nooit meer werd geëvenaard. Op de lijst van de PPA stonden voornamelijk politici afkomstig van de Bovenwinden, die het vaak ook schopten tot gedeputeerde of minister in de centrale (Antilliaanse) regering, zoals Leo Chance. Coalitiepartner daarin was de Democratische Partij, de DP, één van de grootste partijen op Curaçao en ook op de Bovenwinden. Irausquin voerde in 1954 zelf ook actief campagne op de Bovenwinden en maakte zich ook daar populair. Bij deze verkiezingen behaalden op Curaçao de DP en de NVP evenveel zetels maar door de overwinning van de DP op Bonaire en op de Bovenwinden en die van de PPA op Aruba, kon Irausquin tot formateur worden benoemd. Het eerste kabinet van de Nederlandse Antillen werd bij het ingaan van het Statuut gevormd onder leiding van DP-leider Jonckheer. Irausquin werd benoemd tot minister van Financiën en Welvaartszorg. Die belangrijke positie bleef hij bekleden tot zijn dood in 1962.

Als leider van de grootste partij van Aruba en belangrijk coalitiepartner in de Antilliaanse Staten ontwikkelde hij zich tot een belangrijk staatsman die een groot sociaal gevoel had en een visie had op de toekomst van zijn eiland: in de jaren na de oorlog kwam de werkgelegenheid bij de Lago raffinaderij onder druk te staan van de automatisering en nam het aantal banen daar in enkele jaren af van 8000 tot 4000. Irausquin onderkende de behoefte aan een nieuwe industrie en zag die in het toerisme. Om toeristische faciliteiten van internationaal niveau te kunnen aanleggen, waren verbeteringen van de infrastructuur broodnodig. De levensstandaard van Aruba lag ver achter die van andere Caribische eilanden die zich al jaren op toerisme hadden toegelegd. Als bankier en als minister van Financiën wist hij heel goed hoe aan het geld te komen voor een facelift van het eiland die nodig was voor de aanleg van een luxe toeristenhotel. Het werd het zogenaamde tienjarenplan, een economisch ontwikkelingsplan met financiële hulp van de Antilliaanse overheid. Het plan bestond uit elf projecten, waaronder ontwikkeling van de waterfabriek, van de elektriciteitscentrale, uitbreiding van het vliegveld en de haven, zowel die van Oranjestad als de industriehaven van Barcadera. Onontbeerlijk was ook de aanleg van een boulevard die de stad moest verbinden met Palm Beach waar het Aruba Caribbean Hotel zou verrijzen, en verder naar Malmok. Ook sociale projecten maakten deel uit van het tienjarenplan: scholen, ook de Hotel Vakschool en het Horacio Oduber Hospitaal. Nieuwe wetten zorgden voor sociale zekerheid en een pensioenfonds voor ambtenaren. De bouw van een nieuw luchthavengebouw en de nieuwe weg daarlangs die naar Pos Chiquito leidde waren ook deel van het tienjarenplan.

De voltooiing daarvan heeft Irausquin echter niet kunnen meemaken: hij stierf onverwacht in juni 1962 als gevolg van een dubbele hartaanval tijdens een vergadering van de ministerraad op Curaçao. Hij was pas 57 jaar oud. Het volk was geschokt door de plotselinge dood van de man die bekend stond als 'Sirbidor di Pueblo' (Dienaar van het volk) of 'Tata di Turismo' (Vader van het toerisme). Zijn uitvaart was één van de indrukwekkendste die het eiland ooit gekend had. Als teken van erkenning van zijn verdiensten, zowel politiek als sociaal, werd hij postuum tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau benoemd. Zijn standbeeld is te vinden op het plein voor het postkantoor in Oranjestad, dat naar hem werd vernoemd en de naam 'Plaza Juan Enrique Irausquin' kreeg, en ook één van zijn belangrijkste projecten, de boulevard van de stad naar Palm Beach, langs stranden en hotels, kreeg zijn naam. Het vliegveld van Saba, waarvoor hij ook geijverd had en financiering voor had geregeld, werd postuum naar hem genoemd: Juancho E. Yrausquin Airport (inderdaad met een veel voorkomende spelfout!). Het werd op 18 september 1963 door zijn vrouw Maria officieel geopend.

Juan Enrique Irausquin was niet alleen een belangrijk staatsman voor Aruba, maar ook voor de Nederlandse Antillen.

Juancho Irausquin, schilderij van Elvis Lopez in het Aruba Caribbean Hotel.

Juan E. Irausquin.

Juan Irausquin met koningin Juliana, 1948.